

Identifying the status of entrepreneurship spirit of the villagers; the case of the Central District of Bawi Township

pages
05-18

B. Khosravipour¹, B. Hemmati², S. Jaberi³ and O. M. Ghoochani³

1. Professor, Department of Agricultural Extension and Education, Agricultural Sciences and Natural Resources University of Khuzestan, Ahvaz, Iran.
 2. M.Sc. Graduate, Department of Agricultural Extension and Education, Agricultural Sciences and Natural Resources University of Khuzestan, Ahvaz, Iran.
 3. Ph.D. Student, Department of Agricultural Extension and Education, Agricultural Sciences and Natural Resources University of Khuzestan, Ahvaz, Iran.
- *Corresponding author: khosravipour@ramin.ac.ir

Received date: 2025.07.26

Accepted date: 2025.11.04

Abstract

Since in the most parts of the world, rural are poor areas which are eroding, in this regards, scholars and policy-makers all over the world pay special attention to rural development and try to solve their problems. One of the most their important issues are economic difficulties or lack of income, but, various studies showed the most important strategy for economic development in cities and also in rural areas is job creation and its most important mechanisms and tools is entrepreneurship. In this regards, the main objective of this study was to identify the entrepreneurial status of the villagers in the central part of Bawi district, Khuzestan province. The statistical population of this study included total villagers of Bawi district (N=15411) which among them 114 people selected randomly using the Cochran formula. Data was collected using a researcher-made questionnaire which its reliability and validity confirmed by a panel of experts and calculation of Chronbach's alpha (more than 0.7). Data analysis was conducted using the Statistical Package for Social Sciences (SPSS) for Windows version 20. Five factors of entrepreneurship spirit identified through literature review Investigated in the statistical sample and the results showed there is a significant association between all five factors (P=99%). According to the results, there is a meaningful difference between the means of independence and achievement's factors by respondents' job and also between independence and self-reliance by agricultural experience.

Keywords: Entrepreneurship spirit, villagers and Bawi district.

شناسایی وضعیت روحیه کارآفرینی روستائیان بخش مرکزی شهرستان باوی

بهمن خسروی پور^{۱*}، بهنام همتی^۲، سمیرا جابری^۳ و امید مهرباب قوچانی^۳

شماره صفحات

۰۵-۱۸

۱. استاد گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان،
 ۲. کارشناس ارشد ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان،
 ۳. دانشجوی دکتری ترویج کشاورزی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان.
- نویسنده مسئول: khosravipour@ramin.ac.ir

تاریخ پذیرش: ۱۳/۰۸/۱۴۰۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۵/۰۴

چکیده

از آن جا که در اکثر مناطق جهان، روستاها از جمله نواحی فقیر در حال فرسایش محسوب می‌شوند؛ اندیشمندان و سیاستگذاران تمامی کشورهای دنیا توجه خاصی به امر توسعه روستایی و رفع مشکلات و معضلات آن دارند. یکی از مهم ترین این معضلات مشکلات اقتصادی یا کمبود درآمد می‌باشد؛ این در حالی است که مطالعات مختلف نشان می‌دهند که راهکار مهم توسعه اقتصادی - چه در شهرها و چه در روستاها- ایجاد اشتغال و مهم ترین ساز و کار و ابزار آن، کارآفرینی می‌باشد. از این رو، هدف اصلی پژوهش حاضر شناسایی وضعیت روحیه کارآفرینی روستائیان بخش مرکزی شهرستان باوی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش را ساکنین روستاهای بخش مرکزی شهرستان باوی (۱۵۴۱۱ نفر) تشکیل می‌دهند. از این تعداد با استفاده از فرمول کوکران، تعداد ۱۱۴ نفر به صورت کاملاً تصادفی انتخاب گردیدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه‌ای محقق ساخت بوده که روایی ظاهری و محتوایی آن به وسیله جمعی از اعضای هیأت علمی گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان، و پایایی سوالات پرسشنامه نیز به وسیله محاسبه ضریب آلفای کرونباخ (بالای ۰/۷) از طریق ۳۰ عدد پرسشنامه‌ای که توسط کشاورزان شهرستان اهواز تکمیل گردیده بودند، مورد تایید قرار گرفت. داده‌های حاصل از پرسشنامه توسط نرم افزار SPSS (V20) مورد توصیف و تجزیه و تحلیل قرار گرفت. پنج متغیر روحیه کارآفرینی که با استفاده از مرور منابع به دست آمده بودند در نمونه‌ی مورد پژوهش بررسی شده و نتایج نشان داد که میان تمامی متغیرهای بررسی شده روحیه کارآفرینی، رابطه آماری معنی‌داری با احتمال ۹۹ درصد وجود دارد. مطابق نتایج به دست آمده، بین میانگین متغیرهای استقلال طلبی و توفیق طلبی بر حسب شغل پاسخگویان و میانگین متغیرهای استقلال طلبی و اعتماد بنفس بر حسب سابقه کار کشاورزی آن‌ها تفاوت آماری معنی‌داری وجود دارد.

کلید واژه: روحیه کارآفرینی، روستائیان و شهرستان باوی.

مقدمه

یکی از چالش‌های مهم جوامع انسانی به ویژه در عصر جهانی‌شدن و ماشینی‌تر شدن فعالیت‌ها، تأمین اشتغال است. علاوه بر این، موضوع ایجاد و تنوع اشتغال، جایگاه مهمی در سیاستگذاری‌ها و تحکیم اقتدار ملی کشورها دارد، زیرا رشد بیکاری، ضمن کاهش بازدهی منابع اقتصادی- انسانی، موجب تشدید مسائل و شکاف‌های اجتماعی و فرهنگی در جامعه می‌شود (Khosravipour *et al.*, 2013). در ایران، شتاب نسبی رشد مناطق شهری بر پایه تولیدات صنعتی و توسعه بخش‌های خدماتی و از سویی توجه کمتر به مناطق روستایی، بر مشکل فوق، افزوده و باعث سرازیر شدن حجم عظیمی از نیروی کار و جمعیت جویای کار از روستاها به مناطق شهری و حاشیه‌ی شهرها و به تبع آن پیدایش قشر عظیمی از جمعیت بیکار و بوجود آمدن نابرابری سطح درآمد‌ها در مناطق شهری و روستایی کشور شده است (Azami and Khaki, 2014). پدیده‌ی بیکاری یکی از معضلات مهم اجتماعی و اقتصادی محسوب می‌شود که موجب بروز ناهنجاری‌های متعددی درون جامعه می‌شود. جامعه ما نیز با مسأله‌ی افزایش تعداد بیکاران مواجه است و اگر با این پدیده از ابتدا و به صورت ریشه‌ای مقابله نشود، بحران‌های بزرگ‌تر و جبران‌ناپذیری را در پی خواهد داشت، که رویارویی با آن‌ها نیازمند صرف وقت و انرژی بسیار است و توان بالایی را می‌طلبد (Amadi *et al.*, 2009). به گونه‌ای که در دهه‌ی اخیر یکی از اساسی‌ترین دغدغه‌های مسئولان و متولیان امور، یافتن راه حلی برای مسأله‌ی بیکاری بوده است. به‌ویژه در بخش کشاورزی و روستایی که حجم و گستردگی آن در کشورهای در حال توسعه یک معضل به شمار می‌رود (Hosseini *et al.*, 2010). مناطق روستایی ایران اغلب شامل گستره‌ای وسیع از زمین‌های حاصلخیز با خاک مرغوب و آب و هوای مناسب می‌باشد اما واضح است که منابع مادی و فیزیکی، بدون وجود نیروی انسانی ماهر، کارآمد و خلاق، به هدر رفته و سودی از آن حاصل نمی‌شود (Omid Najafabadi and Soltani, 2006). از این‌رو، ضرورت و اهمیت پژوهش پیرامون این موضوع و یافتن راهکارهای اساسی برای کاهش بیکاری و ارتقاء بهره‌برداری از منابع انسانی، تقویت رشد اقتصادی و حفظ کرامت انسانی، امری محرز و بدیهی است (Amadi *et al.*, 2009). امروزه به زعم بسیاری اندیشمندان، یکی از راهکارهای دستیابی به توسعه در جوامع، در مفهوم کارآفرینی نهفته شده است (Karimi, 2014)، زیرا کارآفرینی می‌تواند با خلق فرصت‌های جدید اشتغال و درآمد، نقش مؤثری در بهبود وضع اقتصادی و معیشتی روستاها داشته باشد. به همین دلیل پژوهش و مطالعه در زمینه‌ی کارآفرینی روستایی و تلاش برای توسعه و تقویت کارآفرینی در فرایند توسعه‌ی روستایی از طریق فراهم کردن زمینه‌های آن، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (Mollashahi and Tabrizi Dokhtfard, 2014). بر این اساس می‌توان گفت، وجود یک برنامه‌ریزی هدفمند برای توسعه ظرفیت‌های کارآفرینی در جامعه روستایی به منظور جلب نظر کارآفرینان و صاحبان سرمایه برای استفاده از ظرفیت‌ها و امکانات این بخش برای پاسخگویی به تحولات و چالش‌های پیش‌رو و رفع آن‌ها ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است (Azami and Khaki, 2014).

کارآفرینی یکی از ضروری‌ترین راه‌حل‌هایی است که جوامع امروزی در هزاره سوم با آن روبه‌رو هستند (Bigzadeh *et al.*, 2013). اهمیت توجه به کارآفرینی به حدی است که در سال ۲۰۰۰ اتحادیه اروپا آن را به عنوان یکی از جنبه‌های مهم اقتصادی زندگی مورد توجه قرار داده است (Boore and Porter, 2011; Sahin and Asunakutlu, 2014). بایستی به این نکته نیز توجه داشت که تعاریف کارآفرینی در جوامع مختلف با توجه به تنوع فرهنگی، متنوع است (Saber, 2003; Tshikuku, 2001; Cerami, 2005). Parsa *et al.* (2011) کار آفرینی را به عنوان یک انتخاب برانگیزاننده‌ی شغلی در نظر گرفتند که فرصتی را به منظور شرکت در یک نظام اجتماعی با تولید محصولات، خدمات و فرایندهای فناورانه‌ی جدید به وجود می‌آورد. Thomson (2000) کارآفرینی را فرآیندی می‌داند که در آن بتوان با استفاده از خلاقیت، محصولی جدید را همراه با ارزش جدید با استفاده از زمان، منابع، ریسک و به کارگیری دیگر عوامل به وجود آورد (Patel and Chavda, 2013; Bakhshian and Rezatabar, 2013).

کارآفرینی در دنیای کنونی، در پی کشف روابط تعادلی بین روح و فکر و جسم است و در مجموع فرایند خلق ابتکارها و نوآوری‌ها و ایجاد کسب و کار جدید در شرایط خطر خیز از طریق کشف فرصت‌ها و بهره‌گیری از منابع می‌باشد. اهمیت کارآفرینی در توسعه‌ی روستایی از آن جا ناشی می‌شود که فرد کارآفرین می‌تواند با شناسایی فرصت‌ها و مشکلات موجود، به ابداع راه‌کارهای نوین در جهت رشد و توسعه همت گمارد. بدین ترتیب کارآفرینی می‌تواند از طریق ایجاد اشتغال، بهبود کیفیت زندگی، توزیع مناسب درآمد و بهره‌برداری بهینه از منابع، نقش مهمی در توسعه‌ی روستایی داشته باشد (Rizvani and Najarzadeh, 2008). امروزه توجه به روحیه‌ی کارآفرینی بین روستائیان و از جمله کشاورزان از مهم‌ترین راه‌کارهای توسعه روستایی محسوب می‌شود. روحیه کارآفرینی، ناحیه‌ای آگاهانه از ذهن تعریف می‌شود که توجه فردی، تجربیات و رفتار فرد را به سوی رفتار کارآفرینی هدایت می‌کند. روحیه کار آفرینی به قضاوتی درباره داشتن یک کسب و کار شخصی برای امرار و معاش و همچنین یک نقشه کلی منحصر به فرد برای کار آفرین شدن اشاره دارد (Karani *et al.*, 2014). بر این اساس Pillis and Reardo (2007) نیز روحیه کارآفرینی را به عنوان قصد شروع یک کسب و کار جدید تعریف می‌نمایند.

پژوهش‌های مختلف نشان داده اند که از جمله مهم‌ترین اهداف توسعه‌ی اقتصادی- چه در شهرها و چه در روستاها - ایجاد اشتغال و مهم‌ترین سازکار و ابزار آن، کارآفرینی است (Rizvani and Najarzadeh, 2008). در زمینه‌ی شناسایی عوامل مؤثر بر کارآفرینی و ویژگی‌های کارآفرینان پژوهش‌های بسیاری در کشور صورت گرفته است که در ادامه به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود. Dadourkhani *et al.* (2011) در پژوهشی به تحلیل نقش گردشگری در توسعه‌ی ویژگی‌های کارآفرینانه و گرایش به کارآفرینی در بین جوانان روستایی (مطالعه‌ی موردی: روستای کندوان و اسکندان شهرستان اسکون) پرداختند. نتایج حاصل نشان می‌دهد که جوانان روستای کندوان نسبت به جوانان روستای اسکندان از ویژگی‌های کارآفرینانه بالاتری برخوردارند و دلیل آن تعاملات فرهنگی در اثر حضور گردشگران و همچنین شکل‌گیری زیرساخت‌های اولیه و وجود فرصت‌های جدید در اثر گردشگری است.

همچنین Karani *et al* (2014) در پژوهشی به بررسی عوامل مؤثر بر ایجاد روحیه کار آفرینی کشاورزان (مورد مطالعه: شهرستان کرمانشاه) پرداختند. نتایج نشان داد که بین روحیه کارآفرینی و عوامل اقتصادی، سازمانی، محیطی، شخصیتی، سن، تعداد فرزندان و میزان تحصیلات رابطه‌ی آماری معناداری وجود دارد. Yazdani and Zamani Miandeshti (2012) نیز در پژوهشی به بررسی سنجش روحیه کارآفرینی جوانان غیر شاغل ۲۹-۱۵ ساله (مورد مطالعه: روستای محسن آباد از توابع استان اصفهان) پرداختند. در این پژوهش روحیه کارآفرینی با هفت ویژگی شامل: ریسک‌پذیری، کنترل درونی، موفقیت‌طلبی، سلاست فکری، تحمل ابهام، رؤیاپردازی و عملگرایی سنجیده شد. یافته‌ها نشان داد عملگرایی و کنترل درونی بیشترین میانگین را دارا بوده و جنسیت، میزان تحصیلات والدین و شغل پدر بر روحیه کارآفرینی تأثیر داشتند. همچنین Nasiri Fard *et al* (2014) در پژوهشی به بررسی تحلیل روحیه کارآفرینی مدیران شرکت‌های تعاونی روستایی استان گیلان پرداختند. نتایج نشان داد ۵۳ درصد پاسخگویان از لحاظ روحیه کارآفرینی در سطح خوب و عالی قرار داشتند. همچنین ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای همچون جنسیت، تمایل به شرکت در دوره‌های آموزشی، سابقه کسب و کار و سابقه مدیریتی سبب ایجاد اختلاف معناداری در روحیه کارآفرینی آنان شده است. همان‌گونه که در مروری بر پیش‌نگاشته‌های موضوع مورد پژوهش آشکار است روحیه کارآفرینی در میان جوامع مختلف متفاوت است. همچنین با توجه به پژوهش‌های انجام شده توسط پژوهشگران، پژوهشی که روحیه کارآفرینی را در مردم روستائین شهرستان باوی به‌طور منسجم بررسی کند، وجود ندارد.

شهرستان باوی به عنوان یکی از شهرستان‌های استان خوزستان، در ۳۰ کیلومتری شهر اهواز قرار داشته و دارای اقلیمی از نوع گرم و خشک می‌باشد. شهرستان باوی بنابر سرشماری سال ۱۳۹۵ دارای جمعیتی در حدود ۹۶۴۸۳ نفر می‌باشد که از دو بخش مرکزی و ویس تشکیل یافته و مرکز آن شهر ملاتانی می‌باشد. طبق آمار رسمی مرکز آمار ایران شهرستان باوی از جهت بیکاری در جایگاه هفتم کشور قرار دارد. این شهرستان از جمله شهرستان‌های تازه تأسیس در استان خوزستان است و ظرفیت بسیار بالایی جهت توسعه زیرساخت‌های کارآفرینی و دستیابی به توسعه روستایی دارد اما فراهم‌سازی این زیرساخت‌ها نیازمند شناخت روحیه کارآفرینی در میان مردم روستاهای منطقه است. لذا هدف اصلی این پژوهش، شناسایی وضعیت روحیه کارآفرینی روستائیان در بخش مرکزی شهرستان باوی است.

روش‌شناسی مطالعه

پژوهش حاضر، از نظر نحوه گردآوری داده‌ها از نوع توصیفی-پیمایشی و از لحاظ هدف کاربردی به شمار می‌رود. ساکنین روستاهای بخش مرکزی شهرستان باوی به تعداد ۱۵۴۱۱ نفر به عنوان جامعه آماری این پژوهش در نظر گرفته شدند. از این تعداد با استفاده از فرمول کوکران، تعداد ۱۱۴ نفر به صورت کاملاً تصادفی انتخاب گردیدند. در این تحقیق اطلاعات مورد نیاز از طریق پرسشنامه‌ای که سؤالات آن پس از مشورت با صاحب‌نظران و مطالعه کافی طراحی و تدوین گردید، جمع‌آوری شد.

پرسشنامه مذکور از دو بخش اطلاعات جمعیت‌شناختی پاسخگویان و همچنین روحیه‌ی کارآفرینی تشکیل شده بود که بخش روحیه‌ی کارآفرینی به وسیله‌ی طیف پنج درجه‌ای لیکرت (بسیار مخالفم، ...، بسیار موافقم) مورد سنجش قرار گرفت. روایی ظاهری و محتوایی عبارات پرسشنامه به وسیله‌ی جمعی از اعضای هیأت علمی گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان تأیید شد. پایایی سؤالات پرسشنامه نیز به وسیله محاسبه‌ی ضریب آلفای کرونباخ (بالای ۰/۷) از طریق توزیع و تکمیل ۳۰ عدد پرسشنامه در مطالعه‌ی پیش‌آهنگ در میان روستاییان شهرستان اهواز مورد تأیید قرار گرفت. داده‌های حاصل از پرسشنامه توسط نرم افزار SPSS (v20) توصیف و تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخگویان در جدول شماره یک قابل مشاهده می‌باشد. همان‌گونه که نتایج جدول شماره یک نشان می‌دهد میانگین سنی پاسخگویان ۳۷/۲۹ سال با انحراف معیار ۱۰/۹۹ سال می‌باشد و جوان‌ترین و مسن‌ترین افراد پاسخ‌دهنده به ترتیب ۲۱ و ۶۹ سال سن داشتند. بیشترین تعداد اعضای خانواده پاسخگویان ۱۲ نفر و کمترین آنها ۱ نفر می‌باشد. میانگین تعداد افراد خانواده ۵/۹۰ می‌باشد. در بین افراد پاسخ‌دهنده، بیشترین سابقه کار ۵۰ سال و کمترین سابقه مربوط به پاسخگویانی که امسال، اولین سال شروع کاری آنها بوده است، میانگین سابقه کار ۱۵/۲۵ سال می‌باشد. میانگین میزان سواد پاسخگویان ۹/۵۹ سال بوده است، کمترین میزان سواد مربوط به پاسخگویان بی‌سواد و بیشترین میزان سواد مربوط به پاسخگویانی است که ۱۸ سال سابقه تحصیل دارند. بیشترین و کمترین میزان زمین آبی افراد پاسخ‌دهندگان به ترتیب ۳۰ و ۰ هکتار می‌باشد، میانگین و میزان زمین آبی ۶/۱۷ هکتار می‌باشد. میانگین میزان زمین دیم ۴/۹۷ بوده است. همچنین میانگین تعداد دام پاسخگویان ۱۶/۹۵ رأس، و کمینه و بیشینه میزان تعداد دام پاسخگویان به ترتیب صفر و ۳۸۰ رأس می‌باشد.

جدول شماره ۱، ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخگویان
Table 1, Demographic characteristics of respondents

متغیر Variable	میانگین Mean	انحراف معیار Standard Deviation	کمینه Minimum	بیشینه Maximum
سن	۳۷/۲۹	۱۰/۹۹	۲۱	۶۹
تعداد اعضای خانواده	۵/۹۰	۲/۵۰	۱	۱۲
سابقه کار کشاورزی	۱۵/۲۵	۱۲/۰۹	۰	۵۰
میزان سواد (بر اساس سال)	۹/۵۹	۵/۱۱	۰	۱۸
میزان زمین آبی (هکتار)	۶/۱۷	۶/۴۹	۰	۳۰
میزان زمین دیم (هکتار)	۴/۹۷	۴/۷۲	۰	۱۵
تعداد دام (رأس)	۱۶/۹۵	۴۶/۳۷	۰	۳۸۰

در نمونه‌ی مورد مطالعه ۵۷ نفر (۵۰/۴ درصد) از پاسخگویان کشاورز، ۲۱ نفر (۱۸/۶ درصد) کارمند، ۱۰ نفر (۸/۸ درصد) خانه‌دار و ۲۵ نفر (۲۲/۱ درصد) نیز دارای شغل آزاد بودند. با نگاهی دقیق‌تر در یافته‌های جمعیت شناختی پاسخگویان می‌توان بیان داشت که اگرچه تنها ۵۰/۴ درصد پاسخگویان دارای شغل اصلی کشاورزی هستند، اما به ترتیب ۱۰۲ و ۹۵ نفر نیز دارای زمین کشاورزی آبی و دیم می‌باشند؛ که این می‌تواند ناشی از رواج بالای شغل کشاورزی در منطقه حتی با وجود فاصله نزدیک روستاها به مرکز شهرستان باشد. در جدول شماره دو توزیع فراوانی سابقه راه‌اندازی کسب و کار جدید و همچنین تمایل به راه‌اندازی کسب و کار جدید نشان داده شده است.

جدول شماره ۲، توزیع فراوانی سابقه راه‌اندازی و تمایل به راه‌اندازی کسب و کار جدید

Table 2, Frequency distribution of start-up history and willingness to start a new business

درصد معتبر فراوانی Percentage of valid frequency	فراوانی Abundance	سطوح متغیر Variable levels	
۵۵/۸	۶۳	بله	سابقه راه‌اندازی کسب و کاری غیر کشاورزی داشته‌اید؟ Do you have any experience in starting a non-agricultural business?
۴۴/۲	۵۰	خیر	
-	۱	بدون پاسخ	
۱۰۰	۱۱۴	جمع	
۶۰/۷	۶۸	بله	در حال حاضر تمایلی به راه‌اندازی کسب و کاری جدید دارید؟ Are you currently interested in starting a new business?
۳۹/۳	۴۴	خیر	
-	۲	بدون پاسخ	
۱۰۰	۱۱۴	جمع	

همان‌گونه که نتایج جدول شماره دو نشان می‌دهد، بیش از نیمی از مجموع ۱۱۴ نفر پاسخگو، (۵۵/۸ درصد) سابقه راه‌اندازی مشاغل غیر کشاورزی را داشته‌اند. همچنین در این میان بیش از نیمی از پاسخگویان (۶۰/۷ درصد) تمایل به راه‌اندازی کسب و کار جدید داشتند. این موضوع می‌تواند گویای آن باشد که در منطقه مورد نظر در صورتی که زیرساخت‌های لازم جهت توسعه کارآفرینی در محیط روستایی فراهم گردد، از سوی ساکنین با استقبال خوبی روبرو خواهد شد.

به منظور بررسی رابطه بین متغیرهای پژوهش از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. با توجه به نتایج جدول شماره سه، متغیر ریسک‌پذیری دارای رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح یک درصد با متغیر استقلال‌طلبی ($r=0/511$) می‌باشد. متغیر توفیق‌طلبی دارای رابطه مثبت و معنی‌داری با متغیرهای استقلال‌طلبی ($r=0/619$) و ریسک‌پذیری ($r=0/407$) در سطح یک درصد می‌باشد. متغیر اعتماد به نفس با متغیرهای استقلال‌طلبی ($r=0/600$)، ریسک‌پذیری ($r=0/643$) و توفیق‌طلبی ($r=0/595$) دارای رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح یک درصد می‌باشد. در همین راستا متغیر خلاقیت با متغیرهای استقلال‌طلبی ($r=0/482$)، ریسک‌پذیری ($r=0/651$)، توفیق‌طلبی ($r=0/467$) و متغیر اعتماد به نفس ($r=0/608$) دارای رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح یک درصد بوده است. لذا همان‌گونه که مشاهده می‌گردد، تمامی متغیرهای مورد مطالعه‌ی روحیه‌ی کارآفرینی در این

پژوهش رابطه آماری مثبت و معنی داری با یکدیگر دارند که این نتایج با نتایج پژوهش (Ahmadi and Ahmadi (2012) در خصوص بررسی ارتباط بین کارآفرینی و اطلاعات حسابداری در کسب و کارهای کوچک و متوسط، هم‌راستا می‌باشد.

جدول شماره ۳، رابطه‌ی میان متغیرهای پژوهش

Table 3, Relationship between research variables

خلاقیت Independence	اعتماد بنفس Risk-taking	توفیق طلبی Achievement	ریسک‌پذیری Self-confidence	استقلال طلبی Creativity
				۱
			۱	۰/۵۱۱**
			۰/۴۰۷**	۰/۰۰۰
		۱	۰/۰۰۰	۰/۶۱۹**
		۰/۵۹۵**	۰/۶۴۳**	۰/۰۰۰
	۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۶۰۰**
	۰/۶۰۸**	۰/۴۶۷**	۰/۶۵۱**	۰/۰۰۰
۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۴۸۲**
				۰/۰۰۰

به منظور بررسی تفاوت احتمالی میان میانگین متغیرهای استقلال طلبی، ریسک‌پذیری، توفیق طلبی، اعتماد به نفس و خلاقیت پاسخگویان، بر حسب سطوح شغل پاسخگویان از آزمون کروسکال‌والیس استفاده شد. همان‌گونه که در جدول شماره چهار مشاهده می‌گردد، میان میانگین متغیرهای ریسک‌پذیری، اعتماد به نفس و خلاقیت بر حسب سطوح شغلی پاسخگویان تفاوت آماری معنی داری مشاهده نشد، این در حالی است که میان میانگین متغیرهای روحیه استقلال طلبی و توفیق طلبی بر حسب شغل پاسخگویان تفاوت آماری معنی داری به ترتیب در سطح یک و پنج درصد وجود دارد، که این نتایج با نتایج مطالعه (Moradi and Shaban Ali Femi (2010) در متغیر استقلال طلبی، همسو و با متغیر خلاقیت، غیر همسو می‌باشد.

جدول شماره ۴، مقایسه میانگین متغیرهای پژوهش بر حسب سطوح شغل پاسخگویان

Table 4, Comparison of the average of research variables according to the job levels of the respondents

سطح معنی داری Sig	آماره H	شغل پاسخگویان Respondents' occupation				متغیر Variable
		آزاد (n=۲۵)	خانه‌دار (n=۱۰)	کارمند (n=۲۱)	کشاورز (n=۵۷)	
۰/۰۰۳**	۱۳/۶۳	۵۵/۴۶	۱۰	۳۶/۸۹	۵۶/۲۱	استقلال طلبی
۰/۲۰۲	۴/۶۱	۵۸/۳۲	۷۰/۴۵	۴۵/۱۰	۵۸/۴۵	ریسک‌پذیری
۰/۰۱۶*	۱۰/۲۷	۷۰/۹۶	۶۸/۷۰	۴۲/۷۴	۵۴/۰۸	توفیق طلبی
۰/۴۱۱	۲/۸۷	۶۳/۶۰	۶۱/۵۵	۴۷/۸۱	۵۶/۶۹	اعتماد به نفس
۰/۱۲۱	۵/۸۱	۶۸/۵۸	۵۰/۲۰	۴۶/۳۱	۵۷/۰۵	خلاقیت

* معنی داری با اطمینان ۹۵ درصد

** معنی داری با اطمینان ۹۹ درصد

به منظور مقایسه بین میانگین متغیرهای پژوهش بر حسب جنسیت پاسخگویان از آزمون من‌ویتنی استفاده شد. مطابق نتایج حاصل از این آزمون که در جدول شماره پنج نشان داده شده است، بین میانگین هیچ‌کدام از متغیرهای پژوهش بر حسب جنسیت پاسخگویان تفاوت آماری معنی داری مشاهده نشد. این موضوع می‌تواند گویای این موضوع باشد که روحیه کارآفرینی

در میان مردان و زنان منطقه در یک سطح وجود دارد. این در حالی است که (Hejazi and Mirshekari (2008) در پژوهش خود گزارش کردند که اگرچه میان میانگین متغیرهای ریسک پذیری، اعتماد به نفس و خلاقیت بر حسب جنسیت تفاوت آماری معنی داری مشاهده نشد، اما میان متغیرهای توفیق طلبی و استقلال طلبی بر حسب جنسیت پاسخگویان تفاوت آماری معنی داری در سطح پنج درصد گزارش شده است.

جدول شماره ۵، مقایسه میانگین متغیرهای پژوهش بر حسب جنسیت
Table 5, Comparison of the average of research variables by gender

سطح معنی داری Sig	U آماره	جنسیت		متغیر Variable
		زن (n=۲۰)	مرد (n=۹۴)	
۰/۱۱۶	۷۲۹/۵	۶۸/۰۳	۵۵/۲۶	استقلال طلبی
۰/۳۳۰	۸۰۹/۵	۶۴/۰۳	۵۶/۱۱	ریسک پذیری
۰/۳۸۱	۸۲۲/۵	۵۱/۶۳	۵۸/۷۵	توفیق طلبی
۰/۹۴۹	۹۳۱/۵	۵۷/۹۳	۵۷/۴۱	اعتماد به نفس
۰/۵۸۶	۸۶۷	۵۳/۸۵	۵۸/۲۸	خلاقیت

از این منظر که اغلب ساکنین روستا دارای شغل اصلی کشاورزی می باشند، به منظور بررسی تفاوت های احتمالی میان میانگین متغیرهای استقلال طلبی، ریسک پذیری، توفیق طلبی، اعتماد به نفس و خلاقیت پاسخگویان در خصوص روحیه کار آفرینی آنها، به تفکیک سطوح سابقه کار کشاورزی پاسخگویانی که دارای شغل کشاورزی بوده اند (بر اساس میانگین سابقه کار کشاورزی) از آزمون من ویتنی استفاده شد. چنانچه داده های جدول شماره شش نشان می دهد، بین میانگین دیدگاه پاسخگویان در خصوص متغیرهای استقلال طلبی و اعتماد به نفس بر حسب سابقه کار کشاورزی تفاوت آماری معنی داری در سطح یک درصد مشاهده شد. این در حالی که بین میانگین دیدگاه پاسخگویان در رابطه با متغیرهای ریسک پذیری، توفیق طلبی و خلاقیت بر حسب سطوح سابقه کاری کشاورزی تفاوت آماری معنی داری مشاهده نشد. بر اساس این نتایج می توان گفت پاسخگویان به دلیل این که سابقه کاری بالایی داشتند و به تبع آن تجربه بالایی نیز دارند از اعتماد به نفس و استقلال طلبی بیشتری نسبت به دیگر پاسخگویان برخوردار بوده اند.

جدول شماره ۶، مقایسه میانگین متغیرهای پژوهش بر حسب سطوح سابقه کار کشاورزی

Table 6, Comparison of the averages of research variables according to levels of agricultural work experience

سطح معنی داری Sig	U آماره	سابقه کار کشاورزی Agricultural work experience		متغیر Variable
		کمتر از ۱۶ سال (n=۲۸)	بالاتر از ۱۶ سال (n=۲۶)	
۰/۰۲۴*	۲۳۴	۲۲/۸۶	۳۲/۵	استقلال طلبی
۰/۷۸۸	۳۴۸/۵	۲۶/۹۵	۲۸/۱۰	ریسک پذیری
۰/۵۱۶	۳۲۶/۵	۲۶/۱۶	۲۸/۹۴	توفیق طلبی
۰/۰۱۹*	۲۲۹	۲۲/۶۸	۳۲/۶۹	اعتماد به نفس
۰/۵۸۶	۸۶۷	۵۳/۸۵	۵۸/۲۸	خلاقیت

* معنی داری یا اطمینان ۹۵ درصد

به منظور سنجش تفاوت احتمالی میان میانگین متغیرهای پژوهش بر حسب داشتن یا نداشتن سابقه راه‌اندازی کسب و کار غیرکشاورزی از آزمون t استفاده شده است. مطابق نتایج حاصل از این آزمون که در جدول شماره هفت نشان داده شده است، بین میانگین هیچ کدام از متغیرهای پژوهش بر حسب سابقه راه‌اندازی کسب و کار غیرکشاورزی تفاوت آماری معنی‌داری مشاهده نشد. این نتایج با نتایج مطالعات (Ahmadi and Ahmadi (2012)، Nasiri Fard *et al* (2014) مطابقت ندارد زیرا آنان اعلام کرده‌اند که سابقه کسب و کار کوچک رابطه‌ی آماری معنی‌داری با روحیه کارآفرینی پاسخگویان داشت.

جدول شماره ۷، مقایسه میانگین متغیرهای پژوهش بر حسب سطوح سابقه راه‌اندازی کسب و کار غیرکشاورزی

Table 7, Comparison of the average of research variables according to the levels of experience in starting a non-agricultural business

سطح معنی‌داری Sig	آماره t	سابقه راه‌اندازی کسب و کار غیرکشاورزی Experience in starting a non-agricultural business		متغیر Variable
		خیر (n=۴۴)	بله (n=۶۸)	
۰/۷۴۳	۰/۳۲۸	۵۶/۸۹	۵۶/۲۵	استقلال‌طلبی
۰/۷۹۱	۰/۲۶۶	۴۵/۱۶	۴۵/۸۳	ریسک‌پذیری
۰/۱۹۴	۱/۳۰	۴۴/۶۵	۴۶/۶۶	توفیق‌طلبی
۰/۶۵۷	۰/۴۴۶	۳۱/۷۳	۳۲/۳۲	اعتماد‌به‌نفس
۰/۹۴۸	۰/۰۶۵	۲۲/۸۸	۲۱/۹۵	خلاقیت

به منظور بررسی تفاوت احتمالی میان میانگین متغیرهای استقلال‌طلبی، ریسک‌پذیری، توفیق‌طلبی، اعتماد به‌نفس و خلاقیت، به تفکیک سطوح تعداد اعضای خانواده پاسخگویان از آزمون t استفاده شد. بدین منظور تعداد اعضای خانوار پاسخگویان بر حسب میانگین تعداد اعضا (۵ نفر) به دو دسته تقسیم گردیدند. همان‌گونه که در جدول شماره هشت قابل مشاهده است، بین میانگین دیدگاه پاسخگویان در خصوص متغیرهای استقلال‌طلبی، توفیق‌طلبی، اعتماد به‌نفس و خلاقیت بر حسب تعداد اعضای خانواده تفاوت آماری معنی‌داری مشاهده نشد، اما بین میانگین متغیر ریسک‌پذیری تفاوت آماری معنی‌داری بر حسب تعداد اعضای خانوار در سطح پنج درصد وجود دارد. بر اساس این نتایج می‌توان گفت که احتمالاً خانواده‌هایی که تعداد اعضای آن‌ها بیشتر است به این دلیل که نیروی کار زیادی دارند و خواهان شغل برای آن‌ها می‌باشند، قدرت ریسک‌پذیری بالاتری نسبت به خانواده‌های با تعداد اعضای کمتر دارند.

جدول شماره ۸، مقایسه میانگین متغیرهای پژوهش بر حسب سطوح تعداد اعضای خانواده

Table 8, Comparison of the averages of research variables according to the levels of the number of family members

سطح معنی‌داری	آماره t	تعداد اعضای خانواده		متغیر
		بیشتر از ۵ نفر (n=۵۸)	بیشتر از ۵ نفر (n=۵۸)	
۰/۸۷۱	۰/۱۶۳	۵۶/۷۷	۵۶/۴۷	استقلال‌طلبی
۰/۰۱۸*	۲/۴	۴۲/۵۸	۴۸/۲۳	ریسک‌پذیری
۰/۴۶۵	۰/۷۳۳	۴۶/۵۰	۴۵/۴۱	توفیق‌طلبی
۰/۸۵۲	۰/۱۸۷	۳۲/۲۵	۳۲/۰۱	اعتماد‌به‌نفس
۰/۱۱۲	۱/۶	۲۱/۲۳	۲۲/۸۹	خلاقیت

نتیجه گیری

کارآفرینی روستایی تنها به معنای ایجاد اشتغال برای قشر عظیم روستائیان نیست، بلکه می‌تواند گامی در راستای توسعه‌ی همه‌جانبه روستایی باشد. با وجود آگاهی از این مهم، می‌بایست ابتدا نیازهای اساسی زندگی روستایی و همچنین معضل بیکاری درون جوامع مرتفع گردد تا پس از آن بتوان به سایر ابعاد کارآفرینی نیز توجه نمود. به طوری که توجه به کارآفرینی روستایی با نگرش به مشکلات موجود در این نواحی از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است. در همین راستا هدف کلی این پژوهش شناسایی وضعیت روحیه‌ی کارآفرینی روستائیان بخش مرکزی شهرستان باوی بود. نتایج پژوهش نشان داد که عوامل فردی تفاوت آماری معنی‌داری با متغیرهای مؤثر بر روحیه کارآفرینی دارند. با توجه به نتایج این پژوهش می‌توان پیشنهادهای زیر را ارائه کرد:

- با توجه به میزان تأثیر متغیر استقلال‌طلبی در روحیه‌ی کارآفرینی، پیشنهاد می‌شود از طرف سازمان‌های حمایتی تسهیلات و امکانات بیشتری در اختیار روستائیان قرار بگیرد تا آن‌ها بتوانند توانمندی‌ها و فکرهای سازنده خود را در راستای امرار معاش از حالت بالقوه به حالت بالفعل تبدیل کنند. این تسهیلات باید بر مبنای توانایی‌ها و بسترهای اجتماعی و همچنین نیازهای منطقه باشند تا بتوانند زمینه‌های رشد سرمایه‌ی اجتماعی درون گروهی و برون‌گروهی آنان را فراهم آورند.
- پیشنهاد می‌شود برنامه‌ریزی لازم جهت برگزاری کلاس‌های آموزشی - ترویجی در زمینه کارآفرینی و خلاقیت در منطقه مورد مطالعه، انجام شود تا با اجرای این دوره‌ها روستائیان در ارتباط با راه‌اندازی یا استمرار حضور در تشکلهای خود تشویق شوند. در این راستا می‌توان از ظرفیت گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان که در این شهرستان واقع شده است، استفاده نمود.
- مفهوم ریسک‌پذیری به عنوان عنصر مرکزی در فرآیند تصمیم‌گیری، در ساختارهای متفاوتی به کار می‌رود و دارای معانی متعددی می‌باشد. با توجه به اهمیت بالای متغیر ریسک‌پذیری در ایجاد روحیه کارآفرینی روستائیان، پیشنهاد می‌شود که دوره‌های آموزشی در خصوص ریسک، انواع آن و نحوه‌ی مقابله با آن در منطقه مورد مطالعه برگزار شود تا بدین وسیله بتوان حس کارآفرینی روستائیان را تحریک نمود. نیاز به استقلال از ویژگی‌هایی است که به عنوان یک نیروی انگیزشی مهم برای کارآفرینان بر آن تأکید شده است. در واقع، این نیاز را می‌توان با عباراتی نظیر «کاری را برای خود انجام دادن»، «کنترل داشتن بر سرنوشت خویش» و «رئیس خود بودن» تعریف کرد. در این راستا، لازم است که مسئولان و برنامه‌ریزان شهرستان، روستائیان را در تصمیم‌گیری‌ها دخالت داده، تا بتوان حس استقلال‌طلبی و اعتماد به نفس را در میان آن‌ها برانگیخت. در این راستا، می‌توان سازوکارهایی را اندیشید تا روستائیان منطقه، بتوانند ارتباطات نزدیک‌تری با مسئولان شهرستان برقرار نمایند.

منابع

- Abtin, A. (2011).** Investigating new methods of entrepreneurship development in Sistan and Baluchestan Province. *Monthly Magazine of Work and Society*, 135, 55 -75. [In Persian]
- Ahmadi, F., & Ahmadi, A. (2012).** Investigating the relationship between entrepreneurship and accounting information in small and medium-sized businesses (Case study: Chaharmahal and Bakhtiari province). *Research Journal of Payam Noor University of Chaharmahal and Bakhtiari Province*, 6, 1-12. [In Persian]
- Azami, M., & Khaki. (2014).** Investigating the role of village heads and Islamic councils in the development of rural entrepreneurship. *Second International Conference on Rural Development*, Torbat Heydariyeh University. [In Persian]
- Amadi, A., Makmohammadi, A., & Hosseininia, G. (2009).** Regression analysis of factors affecting the promotion of entrepreneurship in Tehran agricultural cooperatives. *Tawon*, 20(210 -211), 17 -34. [In Persian]
- Bakhshian, E., & Rezatabar, M. (2013).** Investigating the effect of organizational intelligence on the dimension of entrepreneurial creativity (Case study: Faculty members of the University of Mazandaran. *Collection of papers of the Entrepreneur Conference, Knowledge-Based Industry, University of Mazandaran*, 1 – 13. [In Persian]
- Beigzadeh, F., Ghasemi Dehnoi, Z., & Hari, Z. (2013).** The role and position of entrepreneurship in community management. *Collection of articles of the Entrepreneur Conference, Knowledge-Based Industry, University of Mazandaran*. Page 1. [In Persian]
- Boore, J. & Porter, S. (2011).** Education for entrepreneurship in nursing. *Nurse Education Today* 31 (2011) 184 –171.
- Cerami, A. (2005).** Social policy in central and eastern Europe. The emergence of a new European model of solidarity? *Universität Erfurt. Staatswissenschaftliche Fakultät. Dissertation zur Erlangung des Grades eines Doktors der Sozialwissenschaft (Dr.rer.pol.) der Universität Erfurt, Staatswissenschaftliche Fakultät.*
- De Pillis, E. & Reardon, K. K. (2007).** The influence of personality traits and persuasive messages on entrepreneurial intention: A cross-cultural comparison. *Career Development International*, 12(4), 382-396.
- Dadourkhani, F., Rezvani, M., R. Gheshlagh, S. A., & Bouzarjamehri, K. (2011).** Analyzing the role of tourism in developing entrepreneurial characteristics and entrepreneurial tendencies among rural youth (Case study: Kandovan and Eskandan villages, Osku county). *Human Geography Research*, 87, 169-195.
- Hejazi, Y., & Mirshekari, A. (2008).** Investigating factors inhibiting entrepreneurship among agricultural graduates (case study: Bushehr province). *Journal of Agriculture*, 10(1), 49 – 60. [In Persian]
- Hosseini, M., Hosseini, J. F., & Soleymanpour, M. R. (2010).** Identification and analysis of barriers to entrepreneurship in agricultural higher education from the perspective of Tehran master's students. *Journal of Agricultural Economics and Development Research*, 2-41(3), 359-368. [In Persian]
- Khosravipour, B., Mehrab Ghochani, A., & Bouadhar, M. (2013).** Rural Women and Entrepreneurship: Necessity, Challenges and Solutions. *Social, Economic, Scientific and Cultural Monthly Work and Society*, 165, 55 - 62. [In Persian]
- Karani, Z., Monvarifard, F., & Salehi, L. (2014).** Investigating the factors affecting the creation of entrepreneurial spirit among farmers (case study: Kermanshah city). *Iranian Agricultural Economics and Development Research*, 45(2), 315 -322. [In Persian]

Karimi, S. (2014). The Role of Entrepreneurship in Rural Development. Proceedings of the Second International Conference on Rural Development. [In Persian]

Kalantari, Kh. (2012). Data Processing and Analysis in Socio-Economic Research. Fifth Edition, Tehran: Tarh and Manzar Consulting Engineers Publications. [In Persian]

Moradi, H., & Shabanali Fami, H. (2010). Identifying entrepreneurial capabilities (Case study: female students of Ramin University of Agriculture and Natural Resources, Ahvaz). Entrepreneurship Development, 2(8), 141-161. [In Persian]

Mollashahi, G., & Tabrizi Dokhtfard, A. (2014). The importance of entrepreneurship and its role in the development of rural communities. Quarterly Journal of Agricultural Engineering and Natural Resources. 12(44), 28-32. [In Persian]

Nasirifard, A., Allahyari, M. S., & Daghighi Masouleh, Z. (2014). Analysis of the entrepreneurial spirit of managers of rural cooperatives in Guilan province. Cooperatives and Agriculture, 3(12), 133-155. [In Persian]

Omid Najafabadi, M., & Soltani, Sh. (2006). Entrepreneurship and Rural Women. Jihad Magazine, 272, 56-79. [In Persian]

Patel, B. & Chavda, K. (2013). Rural Entrepreneurship in India: Challenge and Problems. International Journal of Advance Research in Computer Science and Management Studies, 1(2).

Parsa, E., Abdol-Wahabi, M., & Zarif, S. (2011). Investigating the effect of problem-solving methods on entrepreneurial personality (Case study: students of Shahid Chamran University of Ahvaz). Entrepreneurship Development, 4(14), 145 – 164. [In Persian]

Rizvani, M., & Najarzadeh, M. (2008). Study and analysis of rural entrepreneurship contexts in the process of rural development. Entrepreneurship Development, 1(2), 161-182. [In Persian]

Şahin, T. K. & Asunakutlu, T. (2014). Entrepreneurship in a Cultural Context: A Research on Turks in Bulgaria. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 150, 851-861.

Saber, F. (2003). Ways to develop women's entrepreneurship in Iran. Roshangaran and Women's Studies Publications, second edition, Tehran. [In Persian]

Tshikuku, K. (2001). Culture, entrepreneurship and development Africa. International conference on the cultural approach to development in Africa. 10-14 December 2001. Dakar- Senegal.

Yazdani, Z., & Zamani Miandeshti, N. (2012). Measuring the entrepreneurial spirit of unemployed youth aged 15-29 (Case study: Mohsen Abad village in Isfahan province). Proceedings of the Fourth Congress of Agricultural Extension and Education Sciences and Natural Resources of Iran, Karaj. [In Persian]